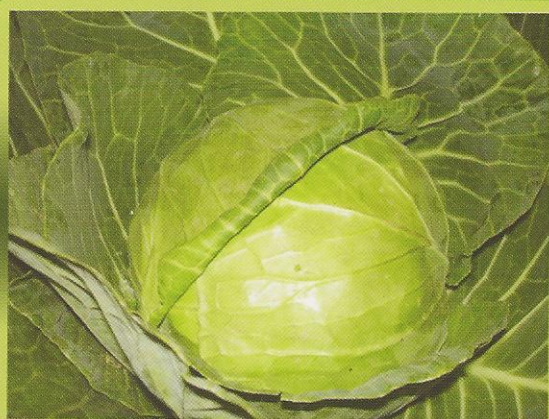

KA RUKOM REP KUBI

**KRISHI VIGYAN KENDRA (KVK)
EAST KHASI HILLS DISTRICT
SANMER, UPPER SHILLONG - 793009**

U KUBI

U kubi u long u jhur uba jyllei bha ha ki thain rilum jong ngi bad u wan ba ar ha ka jingmih hadien jong u phan. U don ha u ia ki bitamin kum ka bitamin 'A' bad 'C' bad ia ki minerals kiba tei ia ka met u briew. Ka um kubi ka long ka dawai na ka bynta ban pynkoit ia kiba ioh bih na u tit khlaw bad na ka bynta kito kiba pang ryngdang.

Ka por bet symbai:

1. Haba thung lap : Jylliew - Naitung
2. Ha ka por ka aiom thung : Nailar - Nailur
3. Haba thung dier : Risaw - Naiwieng

Ki jait symbai:

Ka Por thung	Jait Symbai	Ka jingshim por naduh kaba thung haduh ka por ot (sngi)	Ka jingpynmih (kwintal/ha)
Jylliew-Naitung	CH-21	63	290
	CH-200	65	300
	Green Empress	72	320
	Pusa Ageti	68	280
Nailar-Nailur	Bahar	85	750
	BC-76	85	650
	BC-79	78	548
	Pride of India	75	308
Risaw-Naiwieng	Raj-2 (Large)	98	648
	Raj-2	88	572
	Green Challenger	90	500

Ka jaka bad ka khyndew :

U kubi u donkam ia ka jaka kaba sngem bad kaba pyngngad. Ha ki jaka thor jong ka jylla Meghalaya, la ju thung ha por tlang (Risaw-Kyllalyngkot), katba ha ki jaka lum la ju thung ha ka por tlang bad por lyiur. Ha ki jaka lum ki bym da shit eh bad bym da khriat than, lah ban thung ia u kubi baroh shisnem. U kubi ba thung lap u long bha ha ka khyndew kaba lam khleh shyiap, katba ia u kubi ba thung dier u donkam ia ka khyndew ka bym khleh shyiap. Ka jingjew (acidity) ka khyndew ka dei ban don ha ka pH 6-6.5.

Ka jingdonkam symbai :

1. Jylliew-Naitung : 500 kram ha ka shi hektar
2. Nailar- Nailur & Risaw-Naiwieng : 400 kram ha ka shi hektar

Ka rukom sara:

Shuwa ban sara dei ban jied ia ka jaka kaba dei sngi bha. Khnang ban kham pynsuk ia ki nongrep, ka jaka sara kadei ban heh kumba 1m(3ft) ka pynkiang , 5m (16 ft)ka pynieng bad ka kynjiang kaba 15 cm (5 inshi). Ha ka jaka sara kaba shi mitar la shi mitar ka jingheh dei ban ai kumba 4 kilo ka sboh eit masi ne sboh nuit kaba la kham tyrkhong . Shuwa ban bet ia u symbai, dei ban jrein ia ka jaka sara da ka Dithane M-45 da kaba khleh 2 kram (shiteng shamoit sha) ka dawai ha ka shi litar ka um ban pynduna ia ka jingpang iapbieij. Ia u symbai dei ban bet ha u lian ha ka jingjingai kaba 8-10cm (3-3.5 inshi) bad na uwei u symbai sha uwei pat ha ka jingjingai kumba 1.5- 2 cm (shi pawa inshi) ia kane ka nur sara dei ban tap da ka khyndew ba la khleh milai bha bad ka sboh eit masi ba la tyrkhong bha bad shibynta u shyiap . Ka long kaba donkam ban tap ia ka nur sara da ki jingtang kba ne ka byrni ne ka 'lakait ynda la dep bet bad sa pynbud pat da kaba ai um .Ynda Ki symbai ki la sei weng noh kine ki jingtap bad kynmaw pat ban shna jingda nalog khnang ban iada ia ki tynrai na u slap ,ka lyer bad u phria. Ka jingsumar ia ka nur sara ka long kaba donkam.

Kaba rah sara :

Haba ki sara ba la dap 5-6 taiew bad la don kumba 4-6 tylli ki sla, kala long ban rah sara noh. Ka por janmiet ka long kaba biang bha ban rah sara .

Ka jingkhah jingniar :

Na ka bynta u kubi uba ngi thung lap ka jingniar uwei u tynrai sha uwei pat ka dei ban long 45cm (17 inshi) bad na uwei u lain sha uwei pat ka dei ban long 45 cm (17 inshi) . Katba ia u kubi uba thung ha ka aiom bad thungdier ka jingniar jong uwei u tynrai sha uwei pat ka dei ban long 60 cm (24 inshi) bad na uwei u lain sha uwei pat 45 cm (17 inshi).

Ka jingdonkam sboh eit masi bad sboh dawai :

Ha ka por ba pynkhreh ia ka jaka thung, dei ban khleh 15-20 ton ka sboh eit masi na ka bynta shi hektar ka jaka. Shuh shuh, donkam 261 kilo ka sboh mluh (Urea), 375 kilo ka sboh dpei (Single Super Phosphate) bad 100 kilo ka sboh shyiap (Muriateof Potash) na ka bynta shi hektar . Ha ka por ba rah sara ngi lah ban ai baroh ka sboh dpei bad sboh shyiap bad shiteng na ka sboh mluh ba la mang. Kaba sah ka sboh mluh ngi lah ban phiah ia ka ha ka ar bynta kata ai shibynta hadien 30 sngi ba rah sara bad ka bynta ba sah pat ai hadien 45 sngi kaba rah sara .

Kaba thiew kynbat bad kaba ai khyndew :

Dei ban thiew kynbat ar sien ne lai sien bad dei ban pynbud da kaba ai khyndew ha man ba la dep thiew kynbat.

Kaba kheit bad ka jingmih :

Ia u kubi dei ban ot hadien ba u khlieh u lah eh bha bad dei ban kynmaw ba haba ot dei ban don ruh ki sla kiba sop ia u khlieh kubi. Ka jingmih jong u jingthung uba sei soh bha ka long kumba 250-300 kwintal na ka shi hektar ka jaka.

Kaba ai jingiada na ki khniang bad ki jingpang :

1. **U 'Niangkhung (Cutworm):** Ka jingrong jong kine ki khniang ka long kumba 0.9-1.2 inshi bad ka rong jong ki ka long rong dpei lem bad ka jingthoh rong khyndew ne rong iong ha ka met jong ki. Kine ki khniang ki rieh hapoh khyndew ha ka por mynsngi bad ki mih ha ka por mynmiet ban pynjot ia u jingthung na u jyntang bad ki sla ba shalor.

Ki Lad Jingiada:

- 1) Dei ban tam bad pyniap ia kine ki khniang.
- 2) Ban pynduna ia une u khniang, dei ban thung ar nur u tyrso ha man ka 25 nur u kubi.
- 3) Da kaba synreit da ka dawai multineen 6-7 shamoit ha ka shi pump ka um.

U 'Niangkhung

2. **U 'Niang bam sla (Leaf webber) bad ka thapbalieh kubi (white butterfly):** Kine ki khniang ki shong ha lyndet jong ki sla bad ki bam ia ki sla haduh ban da sah sa tang ki thied sla. Ki bam ruh ia ki shylluut syntiew bad ia ki symbai. Kine ki khniang ki kham pynjulor ia u jingthung uba dang lung.

Ki Lad Jingiada :

- 1) Tam bad pyniap ia ki khniang ha ka por ba u jingthung u dang lung.

- 2) Synreit da ka dawai Endosulfan da kaba khleh 6-7 shamoit ka dawai haka shi pump ka um. Lane da ka dawai multineem 6-7 shamoit ha ka shi pump ka um.

U 'Niang bam sla

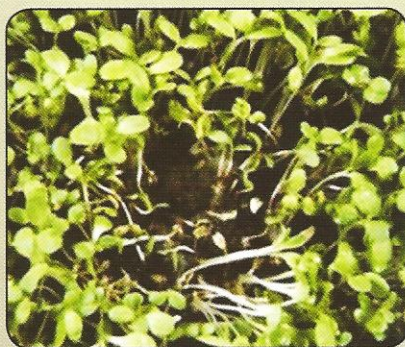

"Ka Thapbalieh kubi"

3. **Ka Jingpang iap bieij (Damping Off):** Kane ka jait jingpang ka kham jur ha ki kper sara. Lah ban iohi ba ha ka por ba ka lah kham jur ka jingpang, ki tynrai sara ki jylopp noh bad ki kdiah najan tynrai.

Ki Lad Jingiada:

- 1) Ia ki symbai dei ban khleh bad ka dawai Thiram shiteng shamoit sha ha ka shi kilo u symbai.
- 2) Synreit da ka dawai Dithane-M-45 da kaba khleh 6-7 shamoit ka dawai ha ka shi pump ka um ynda u symbai u la speh.

"Ka jingpang iap bieij"

4. **Black Leg :** Kane ka jingpang ka kham jur ha ki jaka ba sngem, khamtam ha ki jaka ba jur slap.

Ki Lad Jingiada:

- 1) Dei ban pdem ia u symbai ha ka um kaba blom blom kaba don ka jingkhluut kaba 50° C kumba shiteng kynta ei ei.

"Ka jingpang Black leg"

5. **Ka jing pang pyut kubi (Black Rot):** la kane ka jait jingpang lah ban ithuh na ka jingstem jong ki sla. Kane ka jingpang ka ia pur na u symbai.

Ki lad jingiada:

- 1) Dei ban thung da ki jait symbai kum u Pusa Mukta kiba iashan ia kane ka jait jingpang.
- 2) Dei ruh ban pdem ia u symbai ha ka um kaba blom blom kaba don ka jingkhuit kaba 50° C kumba shiteng kynta ei ei.

“Ka jingpang Black leg”

6. **U thapbalong kubi (Diamond Back Moth):** U khniang jong une u thapbalong u bam ia ki sla jong u kubi da kaba pynpei thliw ia ki.

Ki lad jingiada:

- 1) Dei ban synreit da ka dawai Malathion ba la khleh kumba 6-7 shamoit ka dawai ha ka shi pump ka um lane da ka dawai Rogor ba la khleh 6-7 shamoits ha ha ka shi pump ka um.

“U Thapbalong kubi”

7. **Ka Jingpait jong u khlieh kubi (Head bursting):**

Ki daw ba kongsan jong kane ka jingpang ki long:

- 1) Na ka daw jong ka jing ai bun palat ka sbob mluh.
- 2) Ka jingot ne jingkheit slem por ia u kubi.
- 3) Ka jingpher na ka jingkhriet ne jingkhuit palat ka suin bneng.